

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Strategisk MiljøVurdering

Forslag til Natura 2000-plan 2016-2021

**Vadehavet – Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og
Varde Å vest for Varde, Brede Å, Vidå med tilløb,
Rudbøl Sø og Magisterkogen**

Natura 2000-område nr. 89, Habitatområde H78, H86 og
H90, Fuglebeskyttelsesområde F57

Kolofon

Titel:

Strategisk MiljøVurdering.
Forslag til Natura 2000-plan 2016-2021
Vadehavet - Vadehavet med Ribe Å, Tved Å og
Varde Å vest for Varde, Brede Å, Vidå med
tilløb, Rudbøl Sø og Magisterkogen.
Natura 2000-område nr. 89
Habitatområde H78, H86 og H90
Fuglebeskyttelsesområde F57

Emneord:

Habitatdirektivet, Fuglebeskyttelsesdirektivet,
Miljømålsloven, Strategisk Miljøvurdering

Udgiver:

Miljøministeriet, Naturstyrelsen

Ansvarlig institution:

Naturstyrelsen
Haraldsgade 53
2100 København
Ø www.naturstyrelsen.dk

Copyright:

Naturstyrelsen, Miljøministeriet

Sprog:

Dansk

År:

2014

ISBN nr.:

978-87-7175-088-1

Dato:

18. december 2014

Forsidefoto:

Naturstyrelsen

Resume:

Strategisk MiljøVurdering for forslag til Natura
2000-plan 2016-2021 for Vadehavet - Vadehavet
med Ribe Å, Tved Å og Varde Å vest for Varde,
Brede Å, Vidå med tilløb, Rudbøl Sø og
Magisterkogen . Miljøvurderingen sammenfatter
Natura 2000-planforslagets påvirkning af
miljøet.

Må citeres med kildeangivelse

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2016-2021.....	4
1.1 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	4
1.2 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul - alternativ.....	8
1.3 Miljøforhold i områder der kan blive væsentligt berørt.....	11
1.4 Eksisterende miljøproblemer	12
1.5 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	13
1.6 Planens indvirkning på miljøet	13
1.7 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	15
1.8 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	15
1.9 Overvågning	17
1.10 Ikke teknisk resume.....	17

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2016-2021

Den enkelte Natura 2000-plan skal ifølge lovbekendtgørelse nr. 939 af 3. juli 2013 om miljøvurderinger af planer og programmer have sin egen miljørapport. Rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 1.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem lokale indsatser fastsat i kommunale handleplaner. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000 område nr. 89, Vadehavet udgør grænsen mellem Danmark og Tyskland ved den sydlige afgrænsning af habitatområdet.

Forslaget til Natura 2000-plan for området indeholder en indsats for pleje af de terrestriske naturtyper på udpegningsgrundlaget. Denne plejeindsats vurderes ikke at have en grænseoverskridende effekt, idet plejeindsatsen alene vedrører naturarealer placeret i Natura 2000-området, og dermed på den danske side af grænsen.

Som led i planen arbejder NaturErhvervstyrelsen på at gennemføre regulering af fiskeri inden for Natura 2000-området. En regulering af fiskeriet kan betyde, at fiskeriet forskydes fra Natura 2000 område nr. 89 til andre nærliggende områder med fiskemuligheder. Disse områder kan være på den tyske side af grænsen. Planen kan således føre til en ændring af fiskeriet i området. Dette vil bero på, hvor der konkret sker lukning af fiskeri, og hvor de berørte fiskere vælger at fiske i stedet. Reguleringen kan således betyde, at der forekommer påvirkning af havbunden i andre områder, herunder i områder på den modsatte side af grænsen.

1.1 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse. Målsætningerne består af en overordnet målsætning for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

Målsætningen er, at hele Vadehavsområdet med dets mange beskyttelsesområder er kendetegnet ved en god naturtilstand. I området er der fokus på de marine naturtyper, Varde Ådals brakvandsprægede miljø, Tøndermarsken og andre inddigede marskområder og åer med udløb til

Vadehavet samt hele områdets funktion som levested og rasteplass for en lang række ynglende og trækkende fugle og andre arter.

Dette forudsætter bl.a., at den store, marine del af området med dets dyb, render, rev, sandbanker og vidtstrakte vadeblader samt de tilstødende vandløb præges af en god vandkvalitet, som én af forudsætningerne for ideelle livsbetingelser for det helt unikke plante- og dyreliv, som kendetegner det store tidevandsområde og dets karakteristiske landskaber. De betydelige, marint tilknyttede naturtyper som klitter og strandenge sikres en god naturtilstand.

De overordnede mål er:

- At områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig drift/pleje og hydrologi, en lav næringsstofbelastning, bekæmpelse af invasive arter og gode sprednings- og etableringsmuligheder for flora og fauna.
- At Vadehavet fastholdes som et af landets vigtigste yngle- og rastekområder for havpattedyr, fugle og fisk knyttet til kystområder med bl.a. tidevandspåvirkede strandenge og lavvandede havområder.
- At de marine naturtyper er præget af en god vandkvalitet og en rig bundvegetation og -fauna, som bl.a. vil sikre fødegrundlaget for de mange dyre- og fuglearter, der har deres levesteder her.
- At de mange dynamiske naturtyper prioriteres højt og fastholdes som typiske for området.
- At de lysåbne naturtyper og skovnaturtyperne sikres en god naturtilstand, og forekomsterne gøres mere sammenhængende.
- At naturtypernes funktion som bl.a. levesteder for træk- og ynglefugle og øvrige arter på udpegningsgrundlaget sikres.
- Naturtyperne flodmunding, rigkær, våd hede og surt overdrev er truede på nationalt biogeografisk niveau eller forekommer kun i få Natura 2000-områder. Disse naturtyper prioriteres derfor højt i området, deres areal øges og der skabes sammenhæng mellem fragmenterede forekomster.
- Vadehavsområdets forekomster af strandenge, grå/grøn klit, klithede, klitlavning, tidvis våd eng, og skovklit udgør mere end 5 % af det samlede kortlagte areal i den atlantiske region, og prioriteres derfor højt. Det samme gælder for naturtyperne vadeblade og enårig strandengsvegetation, der ikke er systematisk kortlagt men alligevel vurderes at udgøre en meget væsentlig andel af det samlede danske areal for hver af naturtyperne.
- At levestederne for arterne på udpegningsgrundlaget er tilstrækkeligt store og uforstyrrede og rummer gode fourageringsmuligheder og uforstyrrede yngleområder.
- En høj prioritering og styrket beskyttelse af græsæl, marsvin, snæbel, majsild og stavsild og deres levesteder. Arterne er truede på nationalt biogeografisk niveau eller fåtallige (forekommer kun i 1 – 3 beskyttelsesområder i Danmark). Snæblen er tilmed en såkaldt prioriteret art i EU-sammenhæng.
- At sikre vandløbene som egnede levesteder for snæbel. For snæbel forudsætter dette fri passage og en selvreproducerende gydebestand i vandløbet. Da snæblen er akut truet af udryddelse prioriteres forbedrede forhold for snæblen over genetableringen af de mest hensigtsmæssige hydrologiske forhold for de våde naturtyper.
- En høj prioritering af ynglefuglearter, der er truede på nationalt biogeografisk niveau: Almindelig ryle, sandterne, splitterne og dværgterne.
- En høj prioritering af ederfuglen, som en trækfugleart, der er truet på nationalt biogeografisk niveau. Hertil hører også beskyttelse af artens levesteder og de tilknyttede naturtyper.
- En høj prioritering og styrket beskyttelse af ynglefuglearter, som er fåtallige og kun forekommer i 1 – 3 beskyttelsesområder i Danmark: Hvidbrystet præstekrave og sandterne.

- En høj prioritering og styrket beskyttelse af trækfuglearter, som er fåtallige og kun forekommer i internationalt betydelige antal i 1 – 3 beskyttelsesområder i Danmark: Gravand, hvidbrystet præstekrave, strandskade, strandhøjle, sandløber, islandsk ryle, stor regnspove, rødben og hvidklire og dværgmåge.
- En høj prioritering af trækfuglearterne lysbuget knortegås, mørkbuget knortegås, gravand, pibeand, krikand og spidsand.

Indsatsen i 2. planperiode skal sikre, at den igangsatte indsats fra 1. planperiode fastholdes, at der tages hånd om særligt truede naturtyper og arter, samt at der påbegyndes en strategisk indsats for langsigtet at sikre de lysåbne naturarealer.

Indsatsen i planperioden 2016-2021 skal ligeledes sikre, at der gennem regulering etableres beskyttelse af boblerev og stenrev, da naturtyperne er særligt sårbare over for fiskeri med slæbende redskaber. (Der er tale om en fortsættelse af den indsats, der blev indledt i planperioden, der løber fra 2009-2015). Endvidere vil NaturErhvervstyrelsen udarbejde en strategi for beskyttelse af bilag IV arten marsvin i danske farvande.

Forholdet til anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne, det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er således bundet af planens langsigtede målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførelse, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

Andre relevante planer

Natura 2000-planer for 2010-2015 blev vedtaget i december 2011, og de opfølgende kommunale handleplaner - blev endeligt vedtaget med udgangen af 2012/ begyndelsen af 2013.

De første Natura 2000-planer fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag.

I 2. generation Natura 2000-planer er det forudsat, at de aktiviteter, der er beskrevet i de nuværende kommunale og statslige handleplaner fastholdes og fortsættes i planerne, som er gældende fra 2016-2021.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne er gældende fra 2010 til udgangen af 2021.

Den første generation Natura 2000-planer blev udstedt i december 2011. For de marine områder er indsatserne primært gennemført gennem en generel regulering af de aktiviteter, der udgør en skade på udpegningsgrundlaget, herunder forbud mod fiskeri med bestemte redskaber og begrænsning af

muligheden for jagt og adgang til områderne gennem justering eller oprettelse af natur- og vildtreservater. I Natura 2000-planer for perioden 2016-2021 forudsættes det, at indsætterne fra planperioden 2009-2015 fastholdes og fortsættes. I forhold til indsatsen i relation til næringsstofbelastning og miljøfremmede stoffer, henvises til afsnittet om vandplanlægningen herunder.

Regeringen har i oktober 2014 offentliggjort Naturplan Danmark, der er en samlet plan for, hvordan den danske natur sikres på sigt. Målet med Naturplan Danmark er at sikre, at Danmark i 2050 har en mere mangfoldig natur, hvor den beskyttede natur, de store skove, nationalparkerne og de vigtige levesteder for truede arter er bundet tættere sammen. Dette skal bl.a. ske ved etablering af større naturområder og nye skove. Planen omfatter også en indsats relateret til de marine arter og naturtyper. Planen omfatter etableringen af et nyt Grønt Danmarkskort, der skal vise, hvor naturen findes i dag, og hvor den kan bindes bedre sammen. Natura 2000-områderne bliver rygraden i det Grønne Danmarkskort.

De statslige vandplaner er bindende for statslige myndigheder, regionsråd og kommunalbestyrelser. Natura 2000-planerne er koordineret med vandplanerne, der fastlægger indsatsen for kvaliteten af vandområderne. Natura 2000-planernes mål om forbedret vandkvalitet realiseres gennem indsatsen i vandplanlægningen. Natura 2000-planerne rummer derfor ikke indsatskrav vedrørende vandkvaliteten. Natura 2000-planens krav om en omfattende naturplejeindsats og forbedring af hydrologien vil dog også bidrage til at tilbageholde kvælstof og dermed have en effekt i forhold til vandplanens miljømål.

I henhold til vandplanen vil en gennemførelse af planen for vandopland Jylland og Fyn samt Internationalt distrikt Kruså-Vidå under vandrammedirektivet indebære indsatser til reduktion af kvælstofudledningen til vandmiljøet. Denne indsats understøtter Natura 2000-planens målsætninger. Det forudsættes derfor i Natura 2000-planerne, at den nødvendige indsats for forbedring af vandmiljøet i Natura 2000-områderne gennemføres i vandplanlægningen. Det forudsættes, at den konkrete indsats, der påtænkes gennemført på grundlag af vandplanerne, og som kan påvirke Natura 2000-områder væsentligt, vurderes for eventuelle konsekvenser for udpegningsgrundlaget. Indsatsen kan i givet fald gennemføres, hvis det på grundlag af den bedste faglige viden dokumenteres, at aktiviteten ikke vil skade bevaringsmålsætningen for Natura 2000-området.

Som led i implementeringen af EU's havstrategidirektiv har Naturstyrelsen i december 2014 sendt forslag om beskyttelse af havområder med tilhørende miljørapport i høring. Formålet med forslaget er at beskytte områder med dybtliggende blød bund mod bl.a. fiskeri og råstofindvinding. Dette forslag berører ikke Natura 2000 område nr. 89 Vadehavet.

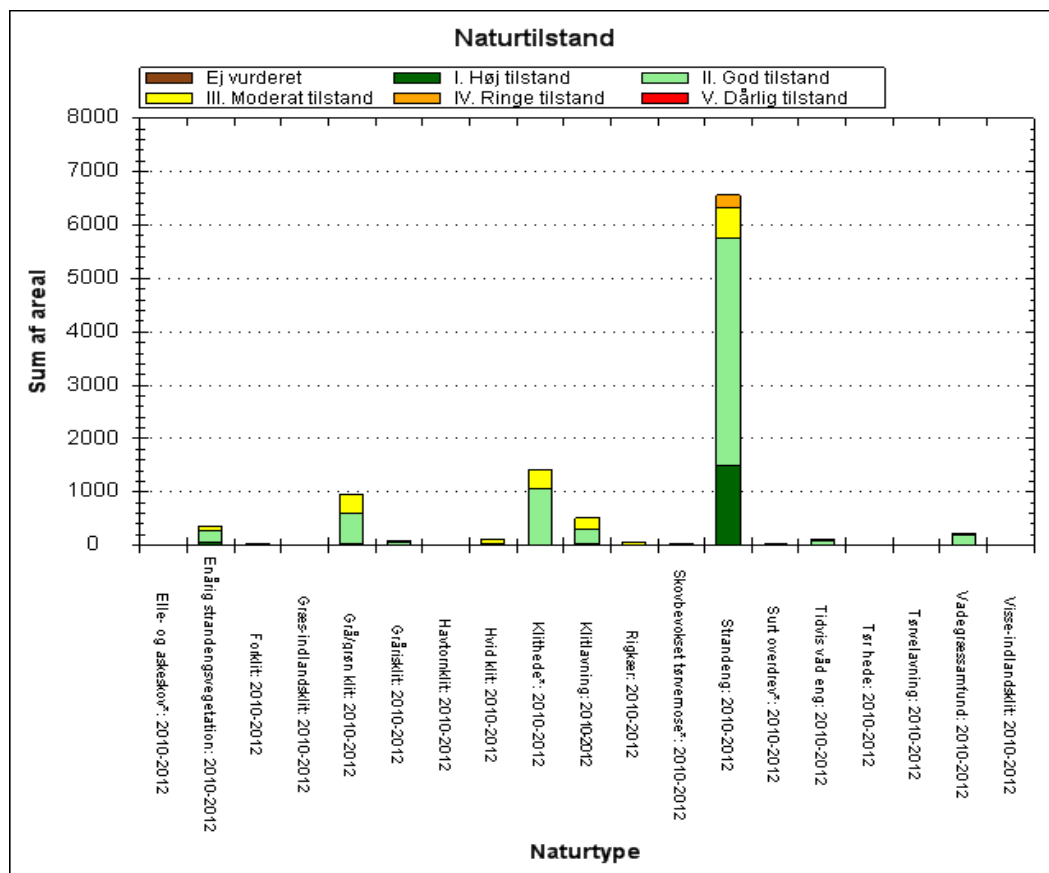
Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. Disse skal indeholde retningslinjer i overensstemmelse med bekendtgørelsen om udpegnings- og administration af internationale beskyttelsesområder nr. 408 af 1. maj 2007 (habitatbekendtgørelsen). Af habitatbekendtgørelsens § 6 fremgår, at der i redegørelsen til planforslag i medfør af planloven, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal indgå en vurdering af forslagens virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger. Hvis vurderingen viser, at det ikke kan udelukkes, at planen kan skade Natura 2000-området, kan planen ikke vedtages.

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. Som led i denne plan skal kommunerne udarbejde en handlingsplan for klimatilpasning. Varde, Tønder, Esbjerg, Aabenraa og Fanø Kommuner har udarbejdet klimatilpasningsplaner for kommunerne. En vurdering af samspillet mellem den kommunale

klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen. Dette vil blive fastlagt i forbindelse med udarbejdelsen af de kommunale Natura 2000-handleplaner og statslige drift- og plejeplaner. Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

1.2 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul - alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

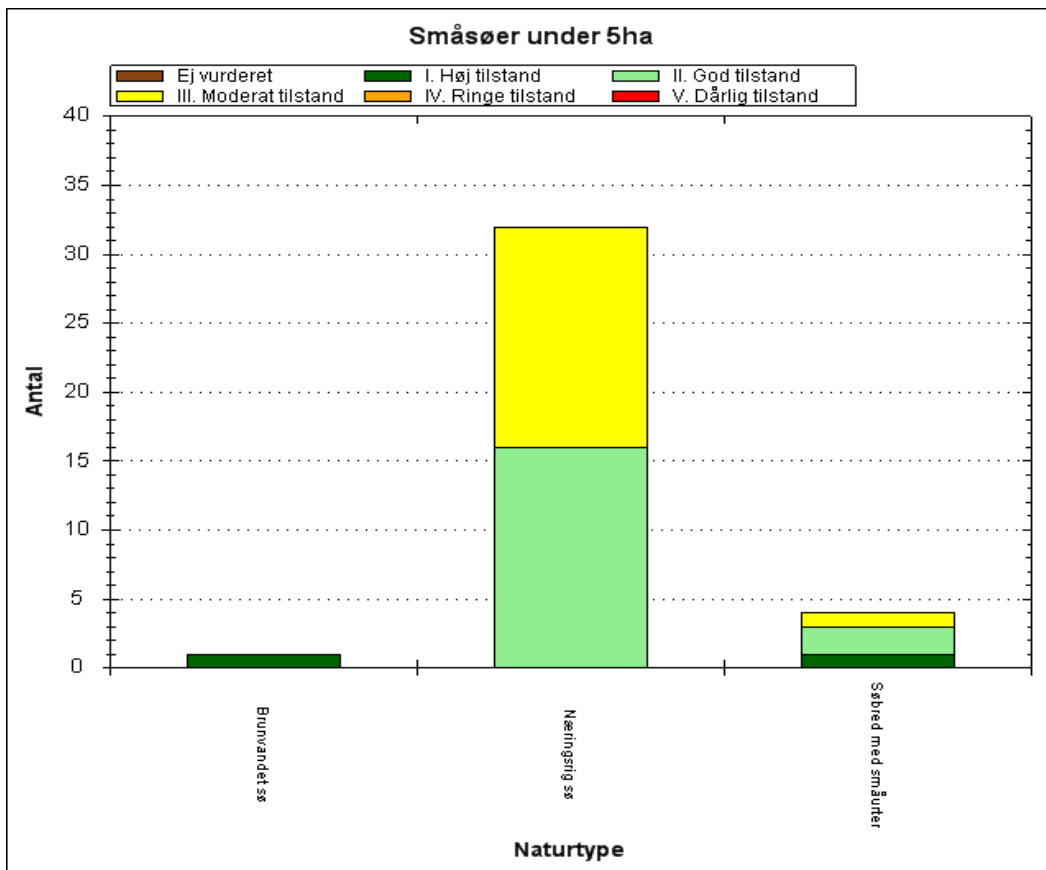

De kortlagte naturtyperes areal (i ha) fordelt på tilstandsklasser ved kortlægningen i 2010-12.

Der er store forekomster med strandenge (1330) og der er kortlagt ialt 6600 ha. Størstedelen (5800 ha) af det kortlagte areal med strandenge er i en høj eller god naturtilstand. For det resterende areal med en moderat tilstand skyldes den ugunstige tilstand først og fremmest en moderat til ringe artssammensætning, mens kun en mindre del (432 ha) har dårlige strukturer i form af tilgroning med høje urter, som følge af manglende afgræsning, samt udbredt kystsikring, udbredt tilstedeværelse af negative naturtypekarakteristiske strukturer (f.eks dækning af kulturgræsser og forekomst af vedplanter) og fravær af positive naturtypekarakteristiske strukturer (f.eks engmyretuer og store fritliggende sten).

For de øvrige naturtyper fordeler det sig således at cirka 2/3 er i en god eller høj naturtilstand, og 1/3 er i en moderat eller ringe naturtilstand. For større områder med kystklittyperne grå/grøn klit (2130), klitthede (2140) og klitlavning (2190) er der en moderat naturtilstand, hvilket skyldes en

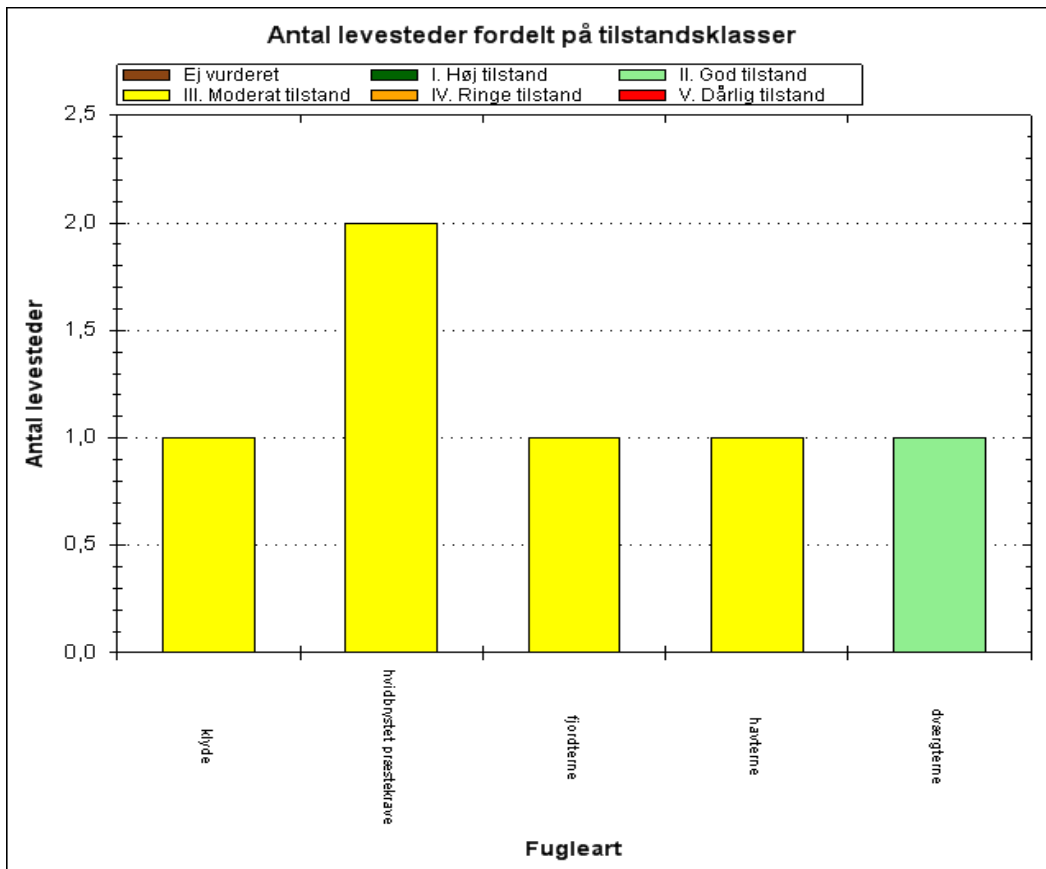
dårlig artsammensætning såvel som dårlige strukturer i form af tilgroning som følge af manglende pleje og tilstedeværelse af invasive arter.

Antal og tilstand af de kortlagte småsøer i området.

Inden for området er der kortlagt 32 småsøer med naturtype næringsrig sø (3150), 4 småsøer med naturtype søbed med urter (3130) og en brunvandet sø (3160). Halvdelen af de kortlagte næringsrige søer og vandhuller er i en god, mens den anden halvdel er i en moderat naturtilstand. Søerne med en moderat naturtilstand er kendetegnet ved en moderat-ringe artssammensætning samt moderate strukturer.

For 3 ud af de 4 kortlagte forekomster af søbed med småurter er der en god eller høj naturtilstand. Den sidste forekomst har en moderat naturtilstand, hvilket i særlig grad skyldes en ringe artssammensætning. Den kortlagte brunvandede sø er i en god naturtilstand.

Antal og tilstand af de kortlagte levesteder for ynglefugle.

Inden for Natura 2000-området er der kortlagt i alt 6 levesteder for ynglefugle, to for hvidbrystet præstekrave og et for hver af klyde, dværgterne, havterne og fjordterne.

Det kortlagte levested for dværgterne er i en gunstig tilstand.

De kortlagte levesteder for hvidbrystet præstekrave er i ugunstig tilstand især pga. risiko for menneskelige forstyrrelser samt risiko for prædation fra ræv.

De kortlagte levesteder for klyde, havterne og fjordterne er i en ugunstig tilstand som følge af risikoen for prædation fra ræv.

En række naturtyper og levesteder for arter, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke planen for 2. planperiode iværksættes, er der risiko for, at den gode naturtilstand ikke fastholdes på den andel af naturarealerne, der nu er i hensigtsmæssig drift, samt at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på strandeng, grå/ grøn klit, klithede, klitlavning, surt overdrev og tidvis våd eng med en indsats mod invasive arter og fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift. Manglende iværksættelse af planen vil desuden medvirke til at fastholde en række levesteder for ynglefugle og arter i moderat tilstand, hvor tilstanden er vurderet som moderat på grund af dårlige forhold på levestedet samt risiko for prædation fra ræv.

1.3 Miljøforhold i områder der kan blive væsentligt berørt

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentlig berørt af Natura 2000-planen.

Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, udover sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre de øvrige naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen. Hermed bidrager Natura 2000-planerne også til at opnå biodiversitetskonventionens mål om at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares, ligesom planen bidrager til at sikre levesteder for arter, der er beskyttet i medfør af generelle fredningsbestemmelser.

Med planens indsats for habitatnaturen sikres samtidig den § 3-beskyttede natur i området. Dette vurderes også at gælde for den del af områdets § 3 naturtyper, der ikke er omfattet af Natura 2000-planen. Dette vil ske gennem den specifikke indsats for at skabe sammenhængende natur samt den generelle naturpleje i området. En bekæmpelse af invasive arter på forekomster af naturtyper vil også gavne den omkringliggende natur pga. en begrænset spredning af de invasive arter.

En indsats i forhold til prædation vil gavne en lang række ynglefugle og også arter udenfor udpegningsgrundlaget.

For trækkende vandfugle er Vadehavet den vigtigste enkelt-lokalitet i Danmark, og området er af både national og international betydning for en lang række arter. Det gælder bl.a. bramgås, lysbuget knortegås, pibeand, krikand, spidsand, ederfugl, sortand, hjejle, strandhjejle, stor regnspove, lille kobbersneppe, islandsk ryle og almindelig ryle. En sikring af naturtyper og levesteder gennem pleje vil fastholde områdets i status som et område for trækfugle af international betydning.

Befolkningen og arealanvendelsen

Natura 2000 området er beliggende i Tønder, Esbjerg, Varde, Fanø og Aabenraa Kommuner, der har et indbyggertal på henholdsvis 37.965, 115.397, 50.054, 3.279 og 58.917. Natura 2000 planen har for dette delområde fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. Sikringen af den eksisterende natur vil ikke have betydning for arealanvendelsen, idet der dog kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats. Ved såvel pleje af eksisterende natur som udlægning af landbrugsarealer til natur vil dette ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Store andele af området er omfattet af reservatbestemmelser, der regulerer offentlighedens adgang til området. Det vurderes, at den i planen skitserede indsats i forhold til fugles levesteder ikke nødvendiggør en begrænsning for udfoldelse af friluftslivet.

Menneskets sundhed

Mange, især bynære, Natura 2000-områder udnyttes til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på sigt. Det vurderes, at Natura 2000 planen kun undtagelsesvist og på mindre arealer vil hindre den rekreative udnyttelse af områderne, der foregår i dag. Det vurderes således, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed, idet den rekreative udnyttelse kan fortsætte, ligesom sikringen af en beskyttede natur i øvrigt ikke vurderes at have en sundhedsmæssig effekt.

Der er et bredt udbud af formidling om naturen i området både fra kommuner og stat. Særligt står Nationalpark Vadehavet og Vadehavscenteret for større arrangementer og ture i Vadehavet. Der er

etableret stisystemer og informationsstandere i området. Kendskab til naturen og dens værdier vil medvirke til at skabe incitament til en større rekreativ udnyttelse af områderne.

Jordbund, luft og klimatiske faktorer

Det vurderes ikke, at planen påvirker jordbund, luft og klimatiske faktorer, idet planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.

Landskab

Vadehavet er et næringsrigt og lavvandet vådområde på overgangen mellem hav og land. Med dets tidevand, meget store biologiske produktion og særlige naturtyper er det bl.a. et af de vigtigste vådområder for vandfugle, der benytter den østatlantiske trækrute, og er samtidig levested for store bestande af spættet sæl. Vadehavet rummer verdens største sammenhængende tidevandsflader, og er med dets biologiske rigdom og særlige dynamik et unikt naturområde, der på globalt plan nyder stor bevågenhed.

1.4 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000 planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser. Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser herunder ammoniak er ofte den væsentligste påvirkning af mange naturligt næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition. Der er generelt sket et fald i den luftbårne kvælstofbelastning af naturarealerne inden for de seneste år. Faldet skyldes en nedgang i udledningen fra både danske og udenlandske kilder. Denne reduktion forventes at fortsætte som følge af national og udenlandsk regulering. På trods af reduktionen er talegrænserne fortsat overskredet på en væsentlig andel af landets naturarealer, hvilket giver forringede muligheder for på sigt at opnå eller fastholde en gunstig naturtilstand. Der er ikke foretaget en konkret vurdering af talegrænseoverskridelser til de enkelte Natura 2000-områder. Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder væsentligt.

Intensiv landbrugsdrift på arealer, der grænser lige op til naturarealer, kan indebære en negativ påvirkning af naturindholdet i randområdet som følge af afdrift/udskylning af overskud af gødning eller sprøjtemidler. Forøget næringsindhold kan medføre, at naturtypens karakteristiske arter udkonkurreres af højt voksende arter, der favoriseres af det forøgede næringsindhold.

Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig ekspansivt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne. Invasive arter er særlig et problem i kyst- og klitnaturtyperne samt på hederne.

Inddæmning og kunstig afvanding med grøfter, dræn eller pumper forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter.

Natura 2000-planen har ingen betydning for deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, idet reguleringen foretages i husdyrgodkendelseslovgivningen.

Planen indeholder en indsats mod invasive arter, idet invasive arter medvirker til at forringe naturtilstanden. Derudover indeholder planen en målsætning om etablering af og fastholdelse af pleje på de lysåbne naturtyper. Denne indsats vil ligeledes medvirke til at bekæmpe de invasive arter inden for Natura 2000-området.

Etablering af naturlig hydrologi samt fastholdelse af de indsatser, der er gennemført for at forbedre hydrologien fra 2010-2015 vil bidrage til at stabilisere naturtilstanden og mindske behovet for en vedvarende indsats i de beskyttede naturtyper, der stiller særlige krav til hydrologien

Indsatsen for de lysåbne naturtyper vil i stor udstrækning medvirke til at sikre forholdene for områdets udpegede fuglearter samt en lang række andre fuglearter, der benytter området som yngle- og fourageringsareal.

1.5 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU-lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 27 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr.932 af 24. september 2009 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i statens retningslinjer for 2. planperiode.

1.6 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af landbrugsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovens bilag 1, litra f, i de tilfælde hvor de vurderes at være af væsentlig betydning.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologiske mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område nr. 89, Vadehavet- Delplan for H78, H86, H90 og F57 vil planen medvirke til forbedring af en række levesteder for ynglefugle. Planen vil ligeledes medvirke til at sikre levesteder for de fredede/sjældne arter tilknyttet naturtyperne omfattet af indsatsprogrammet.

Befolkningen	X		Store andele af området er omfattet af reservatbestemmelser, der regulerer offentlighedens adgang til området. Det vurderes, at den i planen skitserede indsats i forhold til fugles levesteder ikke nødvendiggør en begrænsning for udfoldelse af friluftslivet.
Menneskers sundhed	X		Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper i området således, at naturen i området på sigt opnår en høj kvalitet. Naturområder af høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området, og dermed menneskers sundhed. Sikring og forbedring af naturgrundlaget giver mulighed for større naturoplevelser.
Jordbund		X	Det vurderes ikke, at planen påvirker jordbunden, idet planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og forbedring af hydrologi vil medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at opnå vandplanens mål.
Luft		X	Det vurderes ikke, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter vil have indflydelse på luftkvaliteten.
Klimatiske faktorer		X	Det vurderes, at planen ikke vil have betydning for klimatiske faktorer, da plejen omhandler eksisterende naturarealer.
Materielle goder		X	Det vurderes ikke, at planen påvirker materielle goder, idet planens indsats primært omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.
Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag, vil øge landskabsværdien. Et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper fastholdes og udbygges. Fragmentering af landskabet

			imødegås.
Kulturarv, herunder kirker	X		Natura 2000-planens indsatser modvirker tilgroning af fortidsminder, og medvirker dermed til at sikre kulturarven. Planen vurderes ikke at medføre en påvirkning af omgivelserne omkring kirker.
Arkitektonisk arv		X	Det vurderes ikke, at planen påvirker den arkitektoniske arv, idet planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på områdets udpegningsgrundlag.
Arkæologisk arv		X	Det vurderes ikke, at planen påvirker den arkæologiske arv, idet planens indsats omfatter pleje af de naturtyper, der findes på områdets udpegningsgrundlag.

Som led i planen arbejder NaturErhvervstyrelsen på at gennemføre regulering af fiskeri inden for Natura 2000-området. En regulering af fiskeriet kan betyde, at fiskeriet forskydes fra Natura 2000 område nr. 89 til andre nærliggende områder med fiskemuligheder. Disse områder kan være på den tyske side af grænsen. Planen kan således føre til en ændring af fiskeriet i området. Dette vil bero på, hvor der konkret sker lukning af fiskeri, og hvor de berørte fiskere vælger at fiske i stedet. Reguleringen kan således betyde, at der forekommer påvirkning af havbunden i andre områder, herunder i områder på den modsatte side af grænsen.

1.7 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår konfliktende naturinteresser henvises til afsnit 1.8.

1.8 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Miljøvurderingen er gennemført ud fra de oplysninger, der fremgår af basisanalysen og udkast til Natura 2000-planen. Desuden er anvendt viden fra det nationale overvågningsprogram, NOVANA

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem lokale indsatser fastsat i kommunale handleplaner og, hvor der er tale om statsejede arealer, statens drift og plejeplaner. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Alternativet til at udarbejde Natura 2000-planer ville være, at der skulle udarbejdes en forvaltningsplan for de enkelte områder. Det følger direkte af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller

integreret i andre udviklingsplaner samt de relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler.

Modsat forvaltningsplanerne giver Natura 2000-planerne mulighed for på nationalt og biogeografisk niveau at foretage en samlet prioritering af, hvilken indsats der skal gennemføres for på sigt at sikre, at naturtyperne og arterne opnår gunstig bevaringsstatus. Prioriteringen anvendes til udarbejdelsen af lokale forvaltningsplaner for områderne, de såkaldte handleplaner.

De seneste basisanalyser for Natura 2000-områderne, som er offentliggjort den 20. december 2013 viser, at der fortsat er forhold, som betyder, at naturen vanskeligt eller ikke kan sikres med den nuværende naturtilstand. På baggrund af basisanalyserne er der foretaget en national prioritering af, hvilke indsatser der skal gennemføres i planperioden 2016-2021 for at sikre, at habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål om gunstig bevaringsstatus opfyldes på sigt.

Den nationale prioritering i anden planperiode sigter på, at den planlagte og igangsatte indsats i første planperiode fastholdes, og at der tages hånd om de særligt truede naturtyper og arter, samt at der fortsættes en indsats for at sikre den nødvendige pleje af de lysåbne naturtyper. Det sker ved at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje og sikre egnede levesteder for områdets arter.

Tilsvarende arbejdes der på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåben natur. Disse indsatser er valgt, idet det vurderes, at indsatserne bedst modvirker de problemer, basisanalyserne har påvist i forhold til de enkelte Natura 2000-områder, ligesom indsatserne sikrer en fortsættelse af den strategi, der blev lagt i første planperiode. I forbindelse med udarbejdelsen af planerne har Naturstyrelsen på baggrund af basisanalyserne vurderet, i hvilke Natura 2000-områder det er muligt at foretage en konkret indsats for bestemte naturtyper.

Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000 delområde for N89 Vadehavet gennemføres en særlig indsats for heder, indlandsklitter, rigkær, klitheder gennem en specifik indsats for sammenhængende natur og bekæmpelse af invasive arter. Desuden gennemføres en specifik indsats for levestederne for hvidbrystet præstekrave, klyde og terner.

I forhold til de marine Natura 2000-områder er der en begrænset viden om tilstanden for en stor del af de marine naturtyper. Der er derfor ikke på nuværende tidspunkt udviklet tilstandsvurderingssystemer for de marine naturtyper, som det kendes fra de terrestriske. Planlægningen består således primært af forslag til generel regulering af aktiviteter, der kan have en direkte skadelig effekt på konkrete naturtyper.

Regulering af fiskeri gennemføres, da fiskeriet er en trussel mod vegetation og fauna på revene. NaturErhvervstyrelsen har på baggrund af videnskabelig rådgivning indført fiskeriregulering på revene og i en bufferzone omkring revene for samtlige bundslæbende redskaber. Bufferzonens størrelse afhænger af vanddybden. Dermed sikres, at vendinger og manøvrering med fartøjer ikke påvirker revene fysisk. Da reguleringen skal sikre revet mod den direkte, fysiske påvirkning, omfatter forbuddet alene de metoder, der kan resultere i en sådan påvirkning. Reguleringen af fiskeri vil i øvrigt ikke få betydning for skibstrafikken.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper/arter. For området er der foretaget følgende valg:

Indsatsen for at redde snæblen handler bl.a. om at etablere fri passage i vandløbet ved at nedlægge stemmeværker. Desuden forsøger man at øge snæbellarvernes overlevelse ved at etablere mere eller

mindre permanent oversvømmede arealer langs åstrækninger i ådalene. Der kan på konkrete lokaliteter opstå modstridende interesser mellem ønsket om at gennemføre disse tiltag af hensyn til snæbel og ønsket om at etablere de mest hensigtsmæssige hydrologiske forhold for naturtyperne tidvis våd eng, kildevæld og rigkær. Oversvømmelse af ånære arealer skal, hvis de naturgivne forhold gør det muligt, foretages på arealer, hvor det ikke får negativ indflydelse på naturtyperne eller arealer, der med indførelse af naturpleje indenfor overskuelig tid vil kunne udvikle sig til disse naturtyper. Samme problematik gælder fjernelse af spærringer i vandløb, som kan medføre en lavere vandstand på de berørte strækninger af vandløbene samt i de tilstødende landområder. Også dette søges undgået ved anvendelse af tekniske løsninger som etablering af stryg og slyngninger.

Da snæblen er en prioriteret art, prioriteres forbedrede forhold for snæblen over retableringen af de mest hensigtsmæssige hydrologiske forhold for de våde naturtyper.

Flere naturtyper i Vadehavsområdet er traditionelt set blevet udnyttet landbrugsmæssigt på forskellig vis, og naturindholdet på f.eks. en strandeng og i en eng afhænger i høj grad af omfanget af den landbrugsmæssige drift og/eller plejeindsats. Heri kan der ligge et element af modsatrettede naturinteresser, idet udpegningsgrundlagene for beskyttelsesområderne ved Vadehavet både omfatter fuglearter, som yngler og fouragerer i relativ høj strandengs- og engvegetation (f.eks. engsnarre, plettet rørvagtel, rørhøg og hedehøg) og arter, som er tilknyttet lavere vegetation (f.eks. mange af de ynglende vadefugle og hvid stork samt fødesøgende flokke af svømmeænder og gæs).

Overvågningen af f.eks. almindelig ryle og brushane viser, at deres yngleområder generelt set er for tørre. Hvis arealerne gøres vådere hele sommer-halvåret, er der til gengæld risiko for, at de fugtige strandenge og enge "under-afgræsses" i en sådan grad, at vegetationen efter nogle år bliver for høj og tæt for de nævnte arter. Natura 2000-områdets størrelse og karakter taget i betragtning bør de modsatrettede naturinteresser kunne håndteres gennem en målrettet forvaltningsindsats.

1.9 Overvågning

Natura 2000-indsatsen bliver overvåget i forhold til udpegningsgrundlag og naturværdiers tilstand via det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark den nationale tilstand og indsats vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen – udarbejdet i forbindelse med naturplanen - udgør det nuværende videns grundlag for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med naturplanlægningen. Analysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

1.10 Ikke teknisk resume

I medfør af lovbekendtgørelse nr. 939 af 3. juli 2013 om miljøvurderinger af planer og programmer er der foretaget en miljøvurdering. Planen vil sikre eller forbedre bevaringsstatus for områdets udpegningsgrundlag og den biologiske mangfoldighed generelt samt et sammenhængende og varieret landskab.

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for området på sigt opnår gunstig naturtilstand. Derudover har de planlagte indsatsen en positiv effekt for den øvrige natur og arter, der findes i området, og planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Planen indeholder en omfattende plejeindsats, som medvirker til at sikre den eksisterende, beskyttede natur. Plejeindsatsen medvirker ligeledes til at bekæmpe invasive arter. Der

gennemføres desuden en indsats for at skabe mere sammenhængende natur. Dette sker gennem etablering af tilskudsordninger til sikring af pleje.

Der vil derudover blive gennemført en indsats i forhold til kortlagte levesteder for ynglefugle.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplettere og understøtte de eksisterende fredninger, vildtreservat og andre igangværende plejeforanstaltninger.

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Haraldsgade 53
DK 2100 København Ø
Tlf.: (+45) 72 54 30 00

www.nst.dk